

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.32838/TNU-2707-0581/2020.6/15>

Арешонков В.В.

Національна академія внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Стаття присвячена дослідженню особливостей організації техніко-криміналістичних досліджень в Україні. У ній окреслено наявну проблематику в даній сфері, а також визначено окремі шляхи вирішення наявних проблем. На основі аналізу думок науковців визначено, що організація техніко-криміналістичних досліджень є діяльністю установ, організацій і окремих осіб із забезпечення необхідних умов проведення досліджень шляхом упорядкування й оптимізації наявних сил та засобів, розподілу обов'язків, координації дій та взаємодії учасників розслідування, послідовності та планування проведення окремих операцій, налагодження обміну інформацією, забезпечення необхідних умов праці для вирішення поставлених завдань. Наголошується на існуванні трьох рівнів організації техніко-криміналістичних досліджень: 1) організація взаємодії установ чи організацій, у структурі яких працюють суб'єкти проведення техніко-криміналістичних досліджень, одна з одною; 2) організація діяльності безпосередньо установи чи організації, у структурі якої працюють суб'єкти проведення техніко-криміналістичних досліджень; 3) організація діяльності безпосередньо суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень на кожному з етапів таких досліджень. До основних недоліків організації техніко-криміналістичних досліджень віднесено: неналежну якість проведення оглядів місць події у складі слідчо-оперативних груп; не проведення попередніх досліджень на місці події або їх неналежне проведення; не використання всіх можливостей перевірки об'єктів за криміналістичними обліками; інколи не призначення криміналістичних експертів за наявними слідами або предметами, що повинні підлягати дослідженню, або призначення експертів із недоліками. Серед напрямів їх усунення пропонується налагодження взаємодії між підрозділами, установами, організаціями та безпосередньо суб'єктами проведення техніко-криміналістичних досліджень і особами, що здійснюють розслідування. Також наголошується на необхідності постійного контролю керівництва підрозділів, що здійснюють розслідування, та підрозділів, які проводять такі дослідження, безпосередньо за станом вилучення та дослідження речових доказів під час проведення слідчих (розшукових) дій, змістом якого повинно бути підвищення якості вилучених слідів, а не їхньої кількості.

Ключові слова: криміналістична техніка, техніко-криміналістичні дослідження, криміналістичні експертизи, організація досліджень, доекспертні й експертні дослідження.

Постановка проблеми. Організація будь-якого виду діяльності є неодмінною умовою її здійснення з метою виконання завдань, які ставляться перед суб'єктами такої діяльності. Не є винятком і діяльність із проведення техніко-криміналістичних досліджень, яка нерозривно пов'язана з її організацією. Навіть більше, від рівня й ефективності організації техніко-криміналістичних досліджень залежить кількість та якість інформації, яка отримується в результаті їх проведення та яка

необхідна для з'ясування всіх обставин злочину, отже, для його повного, усебічного й об'єктивного розслідування.

Попри те, що організація проведення окремих різновидів техніко-криміналістичних досліджень у нашій країні постійно вдосконалюється – здійснюються реформи органів і установ, які проводять такі дослідження, удосконалюються процедурні питання, доопрацьовуються законодавчі й інші нормативно-правові акти тощо, однак доте-

пер низка проблем, пов'язаних з організаційними моментами згаданої діяльності, залишаються невирішеними, а тому потребують детального вивчення та розв'язання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблематики, пов'язаної з організацією окремих різновидів техніко-криміналістичних досліджень, розглядали у своїх роботах Р.С. Белкін, В.Г. Гончаренко, О.М. Зінін, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, В.О. Коновалова, В.К. Лисиченко, Н.П. Майліс, І.В. Пиріг, М.В. Салтєвський, М.Я. Сегай, Е.Б. Сімакова-Єфремян, В.Ю. Шепітько, М.Г. Щербаковський та інші, проте питання організації техніко-криміналістичних досліджень як цілісного процесу майже не розглядалось, що пов'язано передусім із тим, що така категорія є новою для вітчизняної криміналістики. У зв'язку із цим розгляд наявної проблематики організації проведення техніко-криміналістичних досліджень та шляхів вирішення окремих проблем є дотепер надзвичайно актуальним.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні особливостей організації техніко-криміналістичних досліджень, окресленні наявної проблематики в даній сфері, а також визначенні окремих шляхів вирішення наявних проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація і планування розслідування загалом є однією зі складових частин криміналістичної методики. На думку Б.Є. Лук'янчикова, Є.Д. Лук'янчикова, С.Ю. Петряєва, організація розслідування – це процес його упорядкування й оптимізації шляхом визначення і конкретизації його мети, сил, засобів і планування їх використання, створення необхідних умов для успішного і якісного проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій, розшукових та інших заходів, забезпечення їх необхідними силами і засобами» [1, с. 208].

Організація розслідування в широкому розумінні залежить не тільки від органів, що безпосередньо здійснюють розслідування, а й від інших структур.

Щодо цього В.Ю. Шепітьком виділені чотири рівні діяльності з розкриття та розслідування злочинів: 1) вищий – система заходів, яка забезпечує ефективність функціонування елементів системи і досягнення відповідної мети (специфічна форма діяльності всіх компетентних органів держави); 2) управлінський – організація розслідування в цьому разі виступає як основна функція слідчого апарату одного відомства; 3) методичний – організація розслідування конкретного злочину;

4) тактичний – організація проведення окремої слідчої дії або організаційно-технічного заходу [2, с. 205]. Приблизно такі ж рівні виділяють Ю.М. Черноус [3, с. 316–317] та Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв [1, с. 208].

Техніко-криміналістичні дослідження як складова частина процесу розслідування в організаційному аспекті підпорядковуються таким самим закономірностям, але, безумовно, мають деякі особливості. На нашу думку, потрібно виділити три рівні організації техніко-криміналістичних досліджень:

1. Організація взаємодії установ чи організацій, у структурі яких працюють суб'єкти проведення техніко-криміналістичних досліджень, одна з одною.

2. Організація діяльності безпосередньо установи чи організації, у структурі якої працюють суб'єкти проведення техніко-криміналістичних досліджень.

3. Організація діяльності безпосередньо суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень на кожному з етапів: дослідження обстановки місця події та збирання слідів злочину під час слідчої (розшукової) дії, огляд та попереднє дослідження речових доказів, перевірка об'єктів за криміналістичними обліками, проведення криміналістичних експертиз.

Зважаючи на означене вище та результати аналізу думок науковців, можна зазначити, що організація техніко-криміналістичних досліджень є діяльністю установ, організацій та окремих осіб із забезпечення необхідних умов проведення досліджень шляхом упорядкування й оптимізації наявних сил та засобів, розподілу обов'язків, координації дій та взаємодії учасників розслідування, послідовності та планування проведення окремих операцій, налагодження обміну інформацією, забезпечення необхідних умов праці для вирішення поставлених завдань.

Розглянемо детально організаційні основи діяльності установ, що забезпечують проведення техніко-криміналістичних досліджень. Передусім це органи досудового розслідування, що здійснюють дізнання і досудове слідство, якими, згідно зі ст. 38 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, є: слідчі підрозділи органів Національної поліції; органів безпеки; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; органів Державного бюро розслідувань; підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України. По-друге, це установи, що

здійснюють техніко-криміналістичне та судово-експертне забезпечення досудового розслідування, працівники яких володіють спеціальними криміналістичними знаннями.

Зважаючи на структуру та зміст техніко-криміналістичних досліджень, статистичні дані, основними з органів досудового розслідування є слідчі підрозділи Національної поліції України. Організація проведення техніко-криміналістичних досліджень у межах слідчих (розшукових) дій покладається на керівників цих підрозділів або на слідчих, які є відповідальними за проведення слідчої (розшукової) дії. Окремі обов'язки з організаційного забезпечення передбачено відомчими нормативними актами. Так, відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) від 6 липня 2017 р. № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України», начальник слідчого відділу територіального (відокремленого) підрозділу Національної поліції України, поряд з іншими обов'язками, виконує ті, що безпосередньо впливають на результати техніко-криміналістичних досліджень, а саме: організовує та забезпечує взаємодію слідчих з органами, що здійснюють судово-експертну діяльність; забезпечує чергування слідчих (слідчих груп) та інспекторів-криміналістів (техніків-криміналістів) у складі слідчо-оперативних груп для виїзду на місце подій; веде облік результатів оглядів місць подій та застосування водночас науково-технічних засобів; організовує діяльність інспекторів-криміналістів (техніків-криміналістів) щодо належного техніко-криміналістичного супроводження кримінального провадження тощо [4].

У наказі МВС України від 6 липня 2017 р. № 570 окремо визначено статус слідчого-криміналіста, який також повинен брати участь у діяльності слідчо-оперативної групи (далі – СОГ). У розділі VIII наказу зазначається: «3. Слідчий-криміналіст: <...> 2) бере участь в огляді місця події при вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину чи іншого кримінального правопорушення, яке викликало значний суспільний резонанс, надає кваліфіковану допомогу в пошуку слідів кримінального правопорушення, належній їх фіксації з метою правильного процесуального оформлення, виключення надалі їх утрати або приведення в непридатний для подальших досліджень стан; <...> 5) надає допомогу слідчим в організації досудового розслідування, зокрема й у проведенні окремих слідчих дій, застосуванні техніко-криміналістичних засобів, залученні спе-

ціалістів, використанні можливостей криміналістичних, оперативно-довідкових та інших обліків поліції; для надання практичної допомоги у проведенні окремих слідчих дій слідчих-криміналістів уключають до складу слідчих груп тощо» [4]. Зазначені дії є частиною техніко-криміналістичних досліджень, що свідчать про керівну й організуючу роль слідчого-криміналіста. Однак, на жаль, на практиці слідчі-криміналісти в більшості не дотримуються положень цього наказу і займаються лише методичною роботою, що не пов'язана із проведенням техніко-криміналістичних досліджень на місці події.

Основною організаційною формою взаємодії учасників огляду місця події, як і більшості інших слідчих (розшукових) дій, є слідчо-оперативна група. Відповідно до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої наказом МВС України від 7 липня 2017 р. № 575, начальники ГУНП, їхніх територіальних підрозділів є відповідальними за «організацію своєчасного направлення на місце події СОГ у повному складі, інших працівників органу, підрозділу поліції залежно від обставин та характеру вчиненого кримінального правопорушення та доставляння за необхідності до місця події спеціалістів інших органів». Згідно з наказом, слідчий на місці події «керує діями членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами <...> фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи» [5]. Зазначене свідчить про керівну й організуючу роль слідчого та керівника слідчого підрозділу у проведенні будь-яких дій на місці події, зокрема й техніко-криміналістичних досліджень. Зазначене підтверджують також положення Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України як спеціалістів для участі у проведенні огляду місця події, затвердженої наказом МВС України від 3 листопада 2015 р. № 1339 [6].

Якщо на слідчі підрозділи поліції покладається обов'язок організації техніко-криміналістичного забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій, то Експертна служба МВС України також здійснює і судово-експертне забезпечення досудового розслідування. Її діяльність регламентована Положенням про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, затвердженим наказом МВС України від 1 листопада 2015 р. № 1343. Експертна служба МВС здійснює свої повноваження через ДНДЕКЦ та НДЕКЦ, на які покладається організаційно-управлінське та науково-методичне керівництво діяльністю Експертної служби МВС. Основні завдання Експертної служби МВС, що вирішуються шляхом проведення ТКД або їх забезпеченням, визначено в п. 3 Положення [7].

Оскільки слідчі підрозділи Національної поліції й Експертна служба входять до складу МВС України, то загальна організація та забезпечення розслідування кримінальних правопорушень та проведення техніко-криміналістичних досліджень покладається на МВС України.

З наведених нормативних документів випливає, що техніко-криміналістичне забезпечення відповідних підрозділів органів досудового розслідування сучасною криміналістичною технікою покладається на МВС та Національну поліцію. Однак, незважаючи на достатню кількість підзаконних актів, у жодному з них чітко не прописано такої діяльності.

Реформа експертних підрозділів, здійснена у 2015 р., проведена з метою розмежування функцій із техніко-криміналістичного та судово-експертного забезпечення досудового розслідування, на наш погляд, мала як позитивні, так і негативні сторони. До негативних наслідків реформування експертних підрозділів також можна віднести їхнє кадрове забезпечення. Результати нашого дослідження свідчать про недостатній рівень підготовки інспекторів-криміналістів, що пов'язано з недосконалою системою їхньої підготовки.

Успіх проведення техніко-криміналістичних досліджень, безумовно, залежить від діяльності організацій чи установ, що забезпечують всім необхідним осіб, які проводять дослідження. Однак результативність самих досліджень багато в чому залежить від організації діяльності безпосередньо суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень на кожному з етапів. Організаційні заходи щодо проведення досліджень здійснюються в основному на підготовчому етапі проведення слідчої (розшукової) дії, попереднього чи експертного дослідження. На робочому етапі результативність дій залежить безпосередньо від профе-

сіоналізму спеціаліста чи експерта, що проводить дослідження та, деякою мірою, від взаємодії його з основним суб'єктом розслідування – слідчим.

Зважаючи на зазначені заходи щодо організації проведення техніко-криміналістичних досліджень на місці події під час виявлення, фіксації та вилучення слідів та їх попереднього дослідження, можна узагальнити основні недоліки такої організації, що підтверджуються результатами опитування слідчих та спеціалістів-криміналістів, які беруть участь у проведенні слідчих (розшукових) дій:

1) неналежна якість проведення оглядів місць події у складі СОГ, що виникає у зв'язку з:

- неузгодженістю дій складу СОГ, унаслідок чого на місці події першими опиняються працівники патрульної поліції, оперативних підрозділів, які, нехтуючи вимогам інструкцій, з необережності знищують сліди або залишають свої, що в подальшому можуть бути вилучені спеціалістом-криміналістом (32% опитаних слідчих, 41% – спеціалістів-криміналістів);

- низьким рівнем професіоналізму інспекторів-криміналістів (відповідно 44 та 29%);

- низьким рівнем технічного оснащення підрозділів із техніко-криміналістичного забезпечення слідчих відділів поліції (57 та 74%);

- наявними на тепер показниками роботи інспекторів-криміналістів, що вимірюються кількістю вилучених слідів, а не їхньою якістю (46 та 65%);

- безвідповідальністю інспекторів-криміналістів за якість вилучених слідів, зумовленою тим, що досліджувати їх у подальшому будуть не вони, а інші особи (65 та 32%);

- незацікавленістю слідчих у вилученні речових доказів, оскільки в подальшому їх потрібно направляти для перевірки за обліками та для проведення експертизи, що пов'язано з додатковими процесуальними складнощами (24 та 55%);

2) не проведення попередніх досліджень на місці події або їх неналежне проведення, що виникає у зв'язку з:

- непередбаченістю попередніх досліджень чинним законодавством (78 та 80 %);

- низьким рівнем професіоналізму інспекторів-криміналістів, відсутністю необхідних спеціальних знань (66 та 32%);

- недостатністю технічного забезпечення слідчих підрозділів дослідницькою технікою (79 та 86%);

- небажанням інспекторів-криміналістів виконувати «зайву» роботу та брати на себе відповідальність за зроблені висновки (58 та 33%);

3) не використання всіх можливостей перевірки об'єктів за криміналістичними обліками, що виникає у зв'язку з:

– низьким поповненням масивів обліків майже всіх видів;

– недостатнім наповненням баз даних перевірки за обліками, які здійснюються переважно за резонансними злочинами (в основному дактилоскопічний та балістичний обліки), за іншими перевірки проводять не в повному обсязі;

– недостатньою автоматизацією обліків як на рівні формування баз даних і алгоритмізації роботи експерта, так і в разі ідентифікації об'єктів автоматизованими інформаційно-пошуковими системами;

– відсутністю обліків на місцевому рівні;

4) інколи не призначення криміналістичних експертиз, навіть коли в наявності є сліди або предмети, що повинні підлягати дослідженню, або призначення експертиз із недоліками, що виникає у зв'язку з:

– необізнаністю слідчих у можливостях експертних досліджень;

– небажанням призначати експертизу через наявність і достатність, на думку слідчого, інших доказів;

– небажанням слідчого витратити час на транспортування матеріалів в обласний центр із віддаленого регіону;

– недостатньою взаємодією слідчого з експертом до моменту призначення криміналістичної експертизи тощо.

Висновки. У результаті розгляду організаційних основ проведення техніко-криміналістичних досліджень на рівні діяльності установи чи організації, у структурі якої працюють суб'єкти їх проведення, а також організації діяльності безпосередньо суб'єктів на кожному з етапів проведення досліджень та виділення недоліків цієї організації зазначимо основні напрями усунення недоліків та вдосконалення організаційних основ проведення техніко-криміналістичних досліджень:

– оскільки як організація розслідування злочинів, так і функція проведення техніко-криміналістичних досліджень покладені на різні установи, в організаційному плані важливими є питання взаємодії між ними, наприклад, розроблення спіль-

них наказів; проведення спільних нарад, колегій, навчань з обміну досвідом, аналізом недоліків у роботі; налагодження постійного обміну інформацією, зокрема й такою, що міститься в інформаційних базах окремих підрозділів; спільне розроблення методичних рекомендацій, посібників, методик дослідження тощо. Зазначене стосується всіх установ та організацій, що можуть брати участь у розслідуванні: слідчі підрозділи – Національної поліції, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро; експертні установи – Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр (далі – ДНДЕКЦ), обласні науково-дослідні експертно-криміналістичні центри (далі – НДЕКЦ), науково-дослідні інститути судових експертиз Міністерства юстиції України, приватні експерти; інші установи й організації, працівники яких можуть бути задіяні як експерти чи спеціалісти;

– здійснення постійного контролю керівництва ГСУ МВС України та ДНДЕКЦ, НДЕКЦ за станом вилучення та дослідження речових доказів під час проведення слідчих (розшукових) дій, змістом якого є підвищення якості вилучених слідів, а не їхньої кількості;

– оптимізація розміщення підрозділів експертної служби в напрямі збільшення присутності її працівників у великих районних центрах, а не тільки в обласних;

– натепер у результаті розподілу повноважень із вилучення слідової інформації та її лабораторного дослідження, окрім усього, це призвело до зменшення інформативності вилучених об'єктів, а звідси і до кількості та якості отриманої в результаті проведення експертиз доказової інформації. З метою усунення цих недоліків пропонується: здійснення обов'язкового аналізу первинної інформації, отриманої у процесі невідкладних слідчих (розшукових) дій, а також аналізу загальної інформації про вилучені сліди, зіставлення її з оперативною інформацією; відновлення проведення попередніх досліджень у процесі слідчих (розшукових) дій; запровадження швидкої передачі даних із місця події для перевірки за обліками; забезпечення передачі матеріалів на експертизу в найкоротші строки, відразу після перевірки за криміналістичними обліками.

Список літератури:

1. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є., Петряєв С.Ю. Криміналістика : навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів : у 2-х ч. Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, 2017. Ч. II : Криміналістична тактика. Методика розслідування. 474 с.
2. Криміналістика : підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти / В.М. Глібоко та ін. ; за ред. В.Ю. Шепітька. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2001. 684 с.
3. Криміналістика : підручник / В.В. Пясковський та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 544 с.
4. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : наказ МВС України від 6 липня 2017 р. № 570. *Верховна Рада України* : офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text> (дата звернення: 14.11.2020).
5. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затв. наказом МВС України від 7 липня 2017 р. № 575. *Верховна Рада України* : офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text> (дата звернення: 14.11.2020).
6. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі у проведенні огляду місця події, затв. наказом МВС України від 3 листопада 2015 р. № 1339. *Верховна Рада України* : офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15> (дата звернення: 14.11.2020).
7. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 1 листопада 2015 р. № 1343. *Верховна Рада України* : офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text> (дата звернення: 14.11.2020).

Areshonkov V.V. ORGANIZATION OF TECHNICAL-FORENSIC RESEARCH IN CRIME INVESTIGATION

The article is devoted to the study of the peculiarities of the organization of technical-forensic research in Ukraine. It outlines the existing problems in this area, as well as identifies some ways to solve existing problems. Based on the analysis of scientists, it is determined that the organization of technical-forensic research is the activity of institutions, organizations and individuals to provide the necessary conditions for research by streamlining and optimizing available forces and means, division of responsibilities, coordination and interaction of investigators, sequence and planning of separate operations, adjustment of information exchange, maintenance of necessary working conditions for the decision of the set tasks. Emphasis is placed on the existence of three levels of organization of technical-forensic research: 1) the organization of institutions or organizations in the structure of which the subjects technical-forensic research work among themselves; 2) organization of activity directly of the institution or organization in the structure of which the subjects of technical-forensic research work; 3) organization of the activities of the subjects of technical-forensic research at each stage of such research. The main shortcomings of the organization of technical-forensic research include: improper quality of inspections of the scene as part of investigative teams; failure to conduct preliminary investigations at the scene or their improper conduct; not using all the possibilities of checking objects on forensic records; sometimes not the appointment of forensic examinations for existing traces or objects to be investigated, or the appointment of examinations with defects. Among the areas of their elimination, it is proposed to establish cooperation between units, institutions, organizations and directly the subjects of technical forensic investigations and persons conducting investigations. It also emphasizes the need for constant monitoring of the management of investigative units and units that conduct such research directly on the state of seizure and examination of material evidence during investigative (search) actions, the content of which should be to improve the quality of seized traces, not their number.

Key words: forensic technique, technical-forensic research, forensic examinations, organization of research, pre-expert and expert research.